

ชีวิตในพื้นที่จำกัด

โดย

นายอาคม เสงี่ยมวิบูล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาพพิมพ์

ภาควิชาภาพพิมพ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-653-480-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

LIFE IN LIMITED SPACE

By

Mr. Arkom Sa-ngiamviboon

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF FINE ARTS

Department of Graphic Arts

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2002

ISBN 974-653-480-7

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ชีวิตในพื้นที่จำกัด” เสนอโดย นายอาคม เสงี่ยมวิบูล เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาพพิมพ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราวรรณ คงคล้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
อาจารย์พิษณุ สุภณมิตร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์
.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ชลุด นิมเสมอ)
...../...../.....

.....กรรมการ
(อาจารย์ พิษณุ สุภณมิตร)
...../...../.....

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ถาวร โกอุดมวิทย์)
...../...../.....

.....กรรมการ
(อาจารย์ ญาณวิทย์ กุญแจทอง)
...../...../.....

.....กรรมการ
(อาจารย์ พัดยศ พุทธเจริญ)
...../...../.....

K42213003: สาขาวิชาภาพพิมพ์

คำสำคัญ : อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในสังคมเมืองมีผลต่อพฤติกรรมและจิตใจของมนุษย์

อาคม เสงี่ยมวิบูล : ชีวิตในพื้นที่จำกัด (Life in Limited Space) อาจารย์ผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์: อ. พิษณุ ศุภนิมิตร 34 หน้า. ISBN 974-653-480-7

ความเจริญต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ เป็นเงื่อนไขให้สังคมต้องเดินตามกระแสของ
การดำรงชีวิตเพื่อความอยู่รอด การปรับเปลี่ยนสภาพของชีวิต ด้วยการผลักดันให้ชีวิตมีการพัฒนา
ตามกระแสของเมือง ทำให้ผู้คนหลั่งไหลสู่วิถีชีวิตแบบคนเมือง การเข้ามาอยู่ร่วมกันในเมืองของ
ผู้คน ทำให้เกิดสภาวะของความแออัด การโดนจำกัดขอบเขตในการดำเนินชีวิต เกิด
สภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ขาดความเป็นส่วนตัว ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

“ชีวิตในพื้นที่จำกัด” เป็นผลจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและสภาพของสังคม ความ
เป็นอยู่ในสังคมเมือง ที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมและจิตใจของมนุษย์ ชีวิตในสังคมเมืองที่มีขนาด
ใหญ่ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องถูกอิทธิพลต่างๆจากสิ่งแวดล้อมของเมือง บั่นทอนให้ธรรมชาติของ
มนุษย์ค่อยๆสูญหายไปจากการเข้าสู่สังคมเมือง

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาควิชาภาพพิมพ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์.....

K42213003: MAJOR: PRINTMAKING

KEYWORD: The Influence of City Environment on Man's Behavior and Mind

ARKOM SA-NGIAMVIBOON: LIFE IN LIMITED SPACE. THESIS ADVISOR'S:

Mr. PISHNU SUPANIMIT. 34 pp. ISBN 974-653-480-7

Numerous progresses in human society have pushed people to struggle for survival. New changes in life that have been forced by city progress have attracted large crowds to the sophisticated way of city life. The condition of being crowded with people inevitably makes life limited in a way of living, causes environment to deteriorate, and erodes individuals' privacy.

"Life in Limited Space" is inspired by the influence of environment and living condition in a city on our behavior and mind. Living in a big city, nobody can escape from the influence of the city which is gradually damaging the nature of human beings, as the cost of living in the big city,

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

Department of Graphic Arts Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2002

Student's signature

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณสถาบันทางการศึกษาและคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาท
วิชาความรู้ อบรม สั่งสอน คอยชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้องที่ควรเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและในการ
สร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้า ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนในการทำผลงาน
วิทยานิพนธ์ และบุคคลที่มีได้เอ่ยนามที่เป็นแบบอย่างอันดีงาม ที่มีคุณค่าและมีส่วนช่วยให้การทำ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายข้าพเจ้าขอโน้มรำลึกถึงคุณของบิดา มารดา และครอบครัวที่ให้ความรัก ความ
อบอุ่นอีกทั้งยังเป็นผู้ให้โอกาสทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของเนื้อหา.....	1
จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	1
แนวความคิดในการสร้างสรรค์	2
ขอบเขตการศึกษา.....	2
เนื้อหา	2
รูปแบบ	2
เทคนิค.....	2
2 อิทธิพลในการสร้างสรรค์งานศิลปะ	3
อิทธิพลจากที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน.....	3
อิทธิพลทางผลงานศิลปะ.....	4
อิทธิพลทางวรรณกรรม จิตวิทยาและปรัชญา.....	8
3 ขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงาน.....	9
ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล.....	9
ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	9
ขั้นตอนการสร้างแบบจำลอง	10
ขั้นตอนการวางรูปแบบและองค์ประกอบในผลงาน	12
รูปทรงมนุษย์	12
พื้นที่สี่เหลี่ยม	12
ท่าทาง.....	12
ขั้นตอนการวิเคราะห์ภาษาทางทัศนธาตุ.....	13

บทที่	หน้า
รูปทรง.....	13
พื้นที่ว่าง	14
พื้นผิว	15
เส้น	16
น้ำหนัก	17
สี	18
ขั้นตอนการทำภาพร่างผลงาน	19
ขั้นตอนและเทคนิคในการสร้างแม่พิมพ์โลหะ.....	19
Hard Ground.....	20
Soft Ground	20
Aquatint	20
Burn.....	20
Dry Point.....	20
ขั้นตอนในการพิมพ์ผลงาน	21
4 การพัฒนาและคลี่คลายผลงาน	22
ระยะที่ 1 ผลงานเตรียมวิทยานิพนธ์ (2543-2544).....	23
ระยะที่ 2 ผลงานวิทยานิพนธ์ (2544-2545)	26
5 สรุปผลการสร้างสรรค์	31
บรรณานุกรม	32
ประวัติผู้วิจัย	33

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	Michelangelo "Study for the Libyan Sibyl", 1511, Red chalk, 28.5 x 20cm.	6
2	Rodin's "The Thinker ", Bronze, 1880, 24x14x1inch.....	7
3	Bill Viola "The Crossing ", 1996, Vide/sound installation.....	7
4	ภาพประกอบที่ 4.....	11
5	ภาพประกอบที่ 5	11
6	ภาพประกอบที่ 6	13
7	ภาพประกอบที่ 7.....	14
8	ภาพประกอบที่ 8	15
9	ภาพประกอบที่ 9	16
10	ภาพประกอบที่ 10	17
11	ภาพประกอบที่ 11	18
12	"Life in limited space 1" 2001 Etching 140 x 210 cm.	24
13	"Life in limited space 2" 2000 Etching 100 x 280 cm.	25
14	"Life in limited space 3" 2001 Etching 140 x 140 cm.	27
15	"Life in limited space 4" 2001 Etching 140 x 210 cm.	28
16	"Life in limited space 5" 2002 Etching 100 x 280 cm.	29
17	"Life in limited space 6" 2003 Etching 140 x 210 cm.	30

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของเนื้อหา

ความเจริญเติบโตของเมืองในปัจจุบัน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คนให้เดินไปตามวิถีชีวิตสมัยใหม่ หมายถึงโอกาสของการพัฒนาชีวิตผู้คนในการหาความรู้ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้ผู้คนหลังไหลเข้ามาในวิถีของสังคมเมือง การเข้ามาอยู่ร่วมเวลาร่วมพื้นที่กันของคนจำนวนมากๆ ซึ่งถ้าหันกลับมามองในแง่ของพื้นที่ของที่อยู่อาศัยต่อจำนวนผู้คน ก็พบว่ายังเกิดความขัดแย้งที่ไม่สามารถพัฒนาควบคู่กันไปได้ ยิ่งแนวโน้มในการพัฒนาในปัจจุบัน จะเห็นถึงกระแสของการไหลเข้าไปอาศัยอยู่ร่วมในเมืองที่ยังดำเนินต่อไปเรื่อยๆ สภาพของที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาคารในลักษณะแฟลตและคอนโดมิเนียม จะเป็นสิ่งที่สังเกตเห็นได้ชัดเจนถึงการเปลี่ยนแปลงของที่อยู่อาศัยในแนวราบ เป็นการอาศัยในแนวตั้ง ซึ่งแออัดคับแคบไม่เพียงพอต่อโครงสร้างพื้นฐานในการดำเนินชีวิตแบบเดิม ซึ่งเป็นการสูญเสียบรรยากาศที่อยู่อาศัยที่เคยมีแนวโน้มของสถานการณ์ที่อยู่อาศัยของคนเหล่านั้นกำลังอยู่ในสภาวะที่เลวร้ายยิ่งขึ้น ภาพของชีวิตที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ ความจำเป็นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องอาศัยในตึกสูง เป็นสิ่งก่อสร้างที่หลบในที่ที่คนมุ่งเข้าไปอยู่อาศัย ทำงานซ้อนกันเป็นชั้นๆ อยู่ในกล่อง ไม่ต้องการและไม่จำเป็นที่จะต้องสื่อสารหรือติดต่อกับภายนอก ผลของตึกสูงที่อยู่อาศัยที่ล้อมรอบไปด้วยผนังทึบ จะก่อให้เกิดการขาดชีวิตชีวาในการดำเนินชีวิต เกิดพื้นที่ว่างเปล่าไม่เป็นของใคร ร้าง ยากแก่การเข้ายึดครองใช้สอย ชาวตึกจะกลายเป็นมนุษย์กล่องที่อยู่กับฝาผนังส่วนตัวสี่ด้าน โอกาสที่จะพบปะสังสรรค์ตามวิถีของผู้คนจริงๆ จะมีน้อยลงและคงเหลือแต่ความจำเป็นที่จะต้องทักทายกันพอเป็นพิธี นอกจากนี้ยังเกิดขึ้นกับภาวะภายในจิตใจ คือความเหงา เปล่าเปลี่ยว อ้างว้างต่อผู้ที่อาศัยในเมืองและตึกสูงยังส่งผลเป็นอย่างไร้ต่อการเรียนรู้ของชีวิตผู้คนที่อาศัย และการเรียนรู้ต่อโลกและสิ่งแวดล้อมที่ควรจะเป็นของมนุษย์ ข้าพเจ้าสนใจต่อประเด็นปัญหานี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพของชีวิตที่ถูกบีบรัด อันเป็นผลจากสังคมและสิ่งแวดล้อม

จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของเนื้อหา ดังที่กล่าวมาแล้วนี้ ข้าพเจ้าต้องการนำเสนอภาพของชีวิตที่ถูกจำกัดพื้นที่ โดยการนำเสนอผ่านภาษาของร่างกายของตัวเองในพื้นที่ๆ จำกัดที่จัดสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนถึงความรู้สึกที่ถูกจำกัดที่มีขอบเขตและขาดอิสรภาพที่เกิดจากผลของการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

แนวคิดในการสร้างสรรค์

ข้าพเจ้าต้องการเสนอสถานะความรู้สึกที่มีต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมอันเกิดขึ้นจากความคับแคบของพื้นที่อาศัย และความอึดอัดในสภาพจิตใจอันเป็นผลจากการคุกคามของความเป็นอยู่ในชีวิตสมัยใหม่ ซึ่งมีผลกระทบถึงทั้งร่างกายและจิตใจ

ขอบเขตของการศึกษา

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนิพนธ์ชุดนี้ ข้าพเจ้าได้กำหนดขอบเขตของการสร้างสรรค์ เพื่อผลของความชัดเจนในการสร้างผลงาน ข้าพเจ้าได้จำแนกออกเป็นข้อๆ ดังนี้

1. ทางด้านเนื้อหา

ข้าพเจ้าใช้วิธีการสำรวจสภาวะภายในของตัวเองที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย และสภาวะแวดล้อมของการดำเนินชีวิตในเมืองใหญ่

2. ทางด้านรูปแบบข้าพเจ้าสร้างผลงานในลักษณะสัญลักษณ์ของความรู้สึกภายใน โดยการใช้อวัยวะของตัวเอง และพื้นที่ๆ จำกัด เป็นแบบในการนำเสนอภาพของความรู้สึก โดยกำหนดบรรยากาศออกมาในรูปแบบที่เหมือนจริง (Realistic) กึ่งสัญลักษณ์

3. ทางด้านเทคนิค

ข้าพเจ้าสร้างผลงานในลักษณะ 2 มิติ โดยใช้เทคนิคภาพพิมพ์ร่องลึก (Intaglio) ด้วยแม่พิมพ์โลหะที่ผ่านกระบวนการกัดกรด (Etching) อันเป็นเทคนิคที่สามารถสร้างร่องรอยและพื้นผิวที่ตอบสนองความรู้สึกได้ตรงตามความต้องการ

บทที่ 2

อิทธิพลในการสร้างสรรค์งานศิลปะ

การสร้างงานศิลปะรูปแบบต่าง ๆ นั้น ศิลปินแต่ละคนต่างแสดงทัศนคติของตนเอง ออกมาเพื่อโต้ตอบต่อสภาพแวดล้อมของสังคม ตามสภาพแวดล้อมและประสบการณ์ที่แต่ละคน ได้สัมผัสมา ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าก็ได้รับอิทธิพล แนวคิด วิธีคิด ความเชื่อต่าง ๆ จาก สิ่งแวดล้อม จากประสบการณ์ต่าง ๆ ข้าพเจ้าได้แยกออกเป็นหัวข้อดังนี้

อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน

อิทธิพลทางผลงานศิลปะ

อิทธิพลทางวรรณกรรม จิตวิทยา และปรัชญา

อิทธิพลของการดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน

สภาพสังคมเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อแนวความคิดในการสร้างผลงาน ซึ่งกล่าว โดยแท้จริงแล้ว ข้าพเจ้าก็เป็นสิ่งมีชีวิตหนึ่งในสิ่งแวดล้อม เป็นชีวิตที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง ได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน

การดำเนินชีวิตในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน นับเป็นสิ่งแรกที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบ ต่อแนวความคิดในการสร้างผลงานศิลปะของข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก ประสบการณ์การ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตที่ผ่านมาตั้งแต่วัยวัยเด็ก ที่มีชีวิตอยู่ในครอบครัวแบบเดิม ของครอบครัวไทย ขนาดเล็กทั่วไป จากวัยเด็กที่ทุกคนอยู่ร่วมกัน วัยของการแสวงหาความรู้ การ โยกย้ายเปลี่ยนที่พำนักอาศัย หรือความจำเป็นที่ต้องเบียดเสียดอาศัยในพื้นที่เดิม กระทั่งไม่มีพื้นที่ (ห้อง) ส่วนตัวอีกต่อไป ข้อเท็จจริงเหล่านี้ เป็นปัญหาทั้งในระดับครอบครัวและปัจเจกในระดับ ครอบครัวนั้น หลายครอบครัวจำเป็นต้องมาอยู่แออัดในพื้นที่เดียวกัน กลับลดพื้นที่เหลือเพียงหนึ่ง ห้อง อันเป็นผลจากความไม่เอื้ออำนวยด้านเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้เกิดการไม่สะดวกสบาย ขาดความ เป็นส่วนตัวอย่างสิ้นเชิง และแน่นอนว่าย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจ อาจก่อให้เกิดความอึดอัด ความคับแค้นใจ เป็นคุณภาพชีวิตที่เสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัด การสังเกตการเฝ้ามอง-การรับรู้ ถึงผลกระทบ ที่ส่วนหนึ่งเกิดกับตัวข้าพเจ้าเอง ทำให้เกิดข้อคิดเกี่ยวกับสภาพของพื้นที่ ก็คือพื้นที่ใน การดำรงชีวิต สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลโดยตรงก็คือ ดึกเช้า ที่ข้าพเจ้าเรียกว่า กล่องสี่เหลี่ยม เป็นที่ อยู่อาศัยที่ไม่สามารถที่จะเลือกได้มากนักเกี่ยวกับปัจจัยในการดำเนินชีวิต หมายถึงสภาพที่จะต้อง

จำยอมที่ต้องอยู่ ไม่ใช่พื้นที่อาศัยที่ต้องการจะอยู่อาศัย ในการใช้ชีวิตในกล่องสี่เหลี่ยม ทำให้ข้าพเจ้ารับรู้ถึงผลกระทบที่มีต่อพื้นที่ สี่เหลี่ยมนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่ามนุษย์เรามี 2 แขน 2 ขา มีร่างกาย มีตัวตน ก็ย่อมต้องการทางด้านที่อยู่ ซึ่งจำเป็นต้องใช้พื้นที่ในการพัฒนาทางด้านร่างกาย ความแตกต่างจะเห็นได้ชัด ระหว่างคนที่ใช้ชีวิตในบ้านที่เป็นที่อยู่อาศัยจริงๆ สามารถดำเนินชีวิต มีห้องหลายห้อง มีสนาม มีสภาพความเป็นอยู่ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตในพื้นที่ ข้าพเจ้าจึงเห็นว่าห้องสี่เหลี่ยมที่ข้าพเจ้าดำเนินชีวิตอยู่ไม่เพียงพอ ที่จะถูกเรียกว่าที่อยู่อาศัย หรือเป็นบ้านให้กับใครที่จะดำเนินชีวิตและเติบโตที่นั่น พื้นที่แห่งหนึ่งของห้องสี่เหลี่ยมที่มีผนังสี่ด้าน ยังทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด ความรู้สึกอ้างว้าง และไม่สะดวกสบาย รวมทั้งความแปลกแยก ความเปล่าเปลี่ยว และความเครียด ได้กลายเป็นประสบการณ์ร่วมของข้าพเจ้าในการอาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น

จากประสบการณ์ที่ได้พูดถึงทำให้ข้าพเจ้าหันกลับมามองหาตัวเอง ไตร่ตรองสิ่งที่ผ่านมา ถึงต้นเหตุ สภาพการตัดสินใจ ทางเลือกในการดำเนินชีวิต ทำให้เกิดความคิดที่ตามมาในเรื่องของเสรีภาพในการตัดสินใจ การดำเนินชีวิตที่เราเลือก ที่เรามองว่าเป็นการพัฒนาชีวิต ทำให้เกิดคำถามว่า เราเลือกที่จะให้ชีวิตเป็นแบบนี้ หรือ เราไม่มีทางเลือกที่จะต้องใช้ชีวิตแบบนี้ อะไรเป็นปัจจัยในการตัดสินใจ ตัวเราหรือว่าสิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์ อิทธิพลทางด้านศิลปะ

อิทธิพลของศิลปะที่ส่งผลต่อวิถีคิดในการสร้างสรรค์ของข้าพเจ้า ก็คือรูปแบบของผลงานที่ใช้ร่างกาย (Body) เป็นสื่อในการสร้างสรรค์ การหยิบยกขึ้นมาพูดและตีความในแต่ละยุคสมัยที่ต่างกันไป คำถามที่น่าสนใจคือ ทำไมต้องเป็นร่างกาย ทั้งในวงการแพทย์ การเมือง ศิลปกรรมและศาสนา ศิลปะรวมไปถึงสถาปัตยกรรม จากคำถามแรกของบทนำของอาจารย์ บริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล ที่เขียนเอาไว้ในหนังสือ เผยร่าง-พร่างกาย “ทำไมเราจึงต้องให้ความสำคัญกับร่างกาย?” ยังได้ให้คำตอบที่สามารถมองเห็นภาพรวมของความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมของร่างกายกับสังคม เป็นจุดสำคัญของกระบวนการสร้างอารยธรรม คือการปราบให้ร่างกายเชื่องลง จากความเป็นร่างป่าเถื่อนที่เต็มไปด้วยพลังกำลั่งรุนแรง กลายเป็นร่างอารยะที่สุภาพ และที่สำคัญพวกเขาเห็นว่าร่างกายเป็นสิ่งที่ถูกสร้างและหล่อหลอมมาด้วยเงื่อนไขทาง สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ในแต่ละช่วงเวลาของประวัติศาสตร์มนุษย์¹

¹บริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุล, เผยร่าง พร่างกาย : ทดลองมองร่างกายในศาสนา ปรัชญาการเมือง ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และมานุษยวิทยา (กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2541), 1.

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย วาทกรรมบนร่างกาย มีอยู่ในหลายมิติ และถูกนำมาใช้ทั้งทางตรงและทางอ้อม (Literally and Metaphorically) ไม่ว่าจะเป็น political body, sexual body , social body or spatial body ล้วนแล้วแต่เป็นการนำเอาวาทกรรมต่างๆ เช่น สังคม การเมือง วัฒนธรรม ศาสนา ความต้องการทางเพศ การแพทย์ มาวางทาบลงบนร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดวิธีใช้ร่างกาย เข้าใจร่างกาย หรือควบคุมร่างกาย จากหน่วยเล็กที่สุดของพื้นฐานทางสังคม คือร่างกายของแต่ละคน (individuality) ไปสู่สังคมโดยรวม (society) ในระยะแรกเป็นการนำเสนอลักษณะความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ผ่านมุมมองและข้อคิด ทางศีลธรรมจรรยา และใช้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์และบทประพันธ์ต่างๆทางศาสนา (หรือที่เกี่ยวข้องกับศาสนามาเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ผลงานส่วนในทางประติมากรรม ความงามและบริสุทธ์ของสีขาวจากเนื้อหินอ่อนเป็นสิ่งสำคัญที่นักประติมากรในยุคนี้นำมาใช้แสดงถึงความบริสุทธ์และความเทียบเคียงกับความบริสุทธ์ และงดงามในสุนทรีย์ภาพของเรือนร่างที่เปลือยเปล่า

บรรทัดฐานของศีลธรรมจรรยาในการนำเสนอ “สุนทรีย์ศาสตร์ของร่างกาย” ของบรรดาศิลปินต่อสาธารณชนถูกแทรกแซง และถูกทำให้เปลี่ยนแปลง หรือพูดในอีกแง่หนึ่งคือ มีการนำเสนอ “สุนทรีย์ศาสตร์ของร่างกายที่เปลือยเปล่า” ในแง่มุมที่ต่างออกไปอย่างเปิดเผย รวมไปถึงการพัฒนาขึ้นของเทคนิควิทยาการของภาพถ่าย ซึ่งทำให้ศิลปินสามารถนำเสนอทิวทัศน์ของวาทกรรมว่าด้วยเรื่องร่างกายที่เปลือยเปล่า โดยเฉพาะการถ่ายภาพ เป็นการแสดงให้เห็นถึงลักษณะของร่างกายแบบเหมือนจริง (realism) อย่างไรก็ตาม จากความก้าวหน้าทางวิทยาการ เปิดโอกาสให้ศิลปินสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ รูปแบบของการนำเสนอแนวความคิดในยุคนี้เน้นลักษณะร่างกายและความเปลือยเปล่า เป็นการบอกเล่าเรื่องราวของความต้องการทางเพศ ทั้งของบุรุษและสตรีเพศอย่างชัดเจน การเปลี่ยนแปลงทางกระบวนการความคิด และวิธีการนำเสนอความบริสุทธ์ และความงาม โดยเฉพาะในบริบทของสตรีเพศ ซึ่งถูกนำเสนอผ่านความคิดทางเรื่อง Homosexuality (บริบทของการรักร่วมเพศ)ในท่ามกลางบริบทของ Heterosexuality (บริบทของการรักต่างเพศ) กระบวนการความคิดที่มีต่อสุนทรีย์ศาสตร์ของร่างกายที่เปลือยเปล่าได้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรอยต่อของศตวรรษที่ 19 ไปสู่ศตวรรษที่ 20 ความงามที่เกิดขึ้นศิลปินต้องการนำเสนอ ความเหมือนจริงมากยิ่งขึ้น โดยไม่พยายามกำหนดท่าทางนิ่ง หรือ ยืน แต่พยายามจะนำเสนอภาพร่างกายที่อยู่ในบริบท “ตามธรรมชาติ” มากที่สุด (naturalism) โดยเฉพาะการเขียนภาพร่างกายและกิจกรรมกลางแจ้ง ซึ่งนอกจากจะนำเสนอความงามตามธรรมชาติแล้ว ยังเป็น นัยยะที่นำเสนอถึง ความมีสุขภาพที่ดีที่ใช้ร่างกายเป็นสื่ออีกด้วย ความ

เข้าใจต่อข้อความที่ศิลปินหลายคนพยายามที่จะนำเสนอผ่านทางวาทกรรมของร่างกายที่เปลือยเปล่า ไม่ว่าจะในแง่สัญลักษณ์ (sexual symbolic) ความต้องการทางเพศ (sexuality) ความฝันและจินตนาการทางเพศ (sexual fantasy) และรวมไปถึงศีลธรรมจรรยา (morality) อีกทั้งยังได้เรียนรู้คำว่า "ร่างกาย" ชาติที่แท้จริงของมนุษย์ และความเป็นส่วนตัวที่ถูกกระทำจากสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมทางสังคมในปัจจุบัน (body) ของมนุษย์² ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นในการถกเถียงกันในหลายๆวิชาการ นอกจากวงการศิลปะที่ได้กล่าวถึงไปเบื้องต้นแล้ว ยกตัวอย่างเช่นวงการแพทย์ที่พูดถึงร่างกายที่เป็นสัญลักษณ์ของโรคภัยและสุขภาพของตัวบุคคล ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงร่างกายของส่วนตัวบุคคลเข้ากับร่างกายทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่จะกล่าวถึงของ แมรี ดักลาส (Mary Douglas) นักมานุษยวิทยาชาวอังกฤษ ในหนังสือ Natural Symbols กล่าวถึงความคิดเรื่องร่างกายว่า "ร่างกายคือภาพปรากฏของระบบสังคม และร่างกายสังคมเป็นตัวกำหนดการรับรู้เกี่ยวกับร่างกายในทางกายภาพ"³ จากข้อความนี้ทำให้ข้าพเจ้าเชื่อในการใช้ร่างกาย (body) ในการเสนอให้เห็นถึงธรรมชาติที่แท้จริงของมนุษย์ และความเป็นส่วนตัวที่ถูกกระทำจากสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมในสังคมปัจจุบัน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพประกอบที่ 1

Michelangelo "Study for the Libyan Sibyl", 1511, Red chalk, 28.5 x 20.5 cm.

² สันต์ สุวิจักษณ์นันท์, "Exposed: The Victorian nude" Art 4D .กุมภาพันธ์. เล่มที่ 79 (กรุงเทพฯ: Yearbook Publisher, 2545), 28.

³ ปรีตดา เกลิมเผ่า กอนันตกุล, เผยแพร่ร่าง พร่างกาย: ทดลองมองร่างกายในศาสนา ประชญาการเมือง ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และมานุษยวิทยา (กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2541), 1.

ภาพประกอบที่ 2

Rodin's "The Thinker", 1880, Bronze, 24x14x19 inch.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพประกอบที่ 3

Bill Viola "The Crossing", 1996, Video / sound installation.

อิทธิพลทางวรรณกรรม จิตวิทยา และปรัชญา

ในความเป็นอยู่ทุกวันซ้ำพเจ้าเกิดความขัดแย้งในวิธีการดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ ความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดคำถามมากมาย การหาคำตอบเพื่อการได้มาซึ่งเหตุผลของซ้ำพเจ้า นอกเหนือจากการตั้งคำถามกับตัวเอง ก็คือการค้นคว้าจากหนังสือ การอ่าน ความรู้จากนักคิดทำให้ซ้ำพเจ้าได้รู้จัก ฌอง-ปอล ซาร์ตร์ (Jean Paul Sartre 1905-1980) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศสผู้สร้างปรัชญา เอกซิสเตนเชียลลิสม์ (Existentialism) ที่ให้ความสำคัญในแนวความคิดที่ว่า “มนุษย์ คือ เสรีภาพ” ซาร์ตร์เชื่อว่าเสรีภาพเป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ มนุษย์คือเสรีภาพ ความเป็นมนุษย์และการมีเสรีภาพเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ ถ้าปราศจากเสรีภาพแล้วมนุษย์ก็ไม่ต่างอะไรจากก้อนหินที่อยู่บนโลก ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของโลก ดังนั้นการทำลายเสรีภาพของบุคคลหนึ่งบุคคลใดจึงเท่ากับเป็นการลดทอนบุคคลนั้นให้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นมนุษย์ไปเป็นวัตถุชิ้นหนึ่ง เราต้องไม่ลืมความจริงว่ามนุษย์นั้นสามารถทำตัวให้อยู่เหนือคำอธิบายหรือคำกำจัดความต่างๆ ได้ตลอดเวลา อย่างน้อยที่สุดเพื่อแสดงให้เห็นว่าตัวเองไม่มีลักษณะนั้นอยู่ในตัว เพราะมนุษย์เกิดมาพร้อมกับความว่างเปล่า มีเสรีภาพที่จะปฏิเสธ หรือยอมรับอยู่ในตัว⁴ การที่ซาร์ตร์กล่าวว่ามนุษย์คือ เสรีภาพนั้นมิได้เป็นการกำหนดลักษณะเฉพาะตายตัวแน่นอนให้แก่มนุษย์ออกมาให้เห็นเท่านั้น-มนุษย์มีความว่างเปล่า พร้อมทั้งความสามารถที่จะรับหรือปฏิเสธสิ่งหนึ่งสิ่งใด รวมทั้งตัวเองอยู่ในตัว ถ้าหากไม่เป็นเช่นนั้นแล้ว มนุษย์ก็ต้องยอมรับทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นหรือพบเห็น ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตของตนตามความต้องการได้ เสรีภาพเป็นพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ ปรากฏตัวให้เห็นในรูปของความสามารถที่จะตัดสินใจเลือกมากกว่าในรูปแบบอื่น

ด้วยเหตุผลนี้ เวลาพูดถึงเสรีภาพของมนุษย์ เราจึงมักพูดถึงเสรีภาพที่สัมพันธ์กับการเลือกการตัดสินใจเลือกสิ่งหนึ่งสิ่งใด เราก็คงจะกล่าวว่ามนุษย์มีเสรีภาพไม่ได้ การไม่เลือกหรือไม่สนใจที่จะเลือก ก็เป็นการเลือกอย่างหนึ่ง ไม่มีทางใดที่เราจะหลีกเลี่ยงการตัดสินใจเลือกได้เลย สิ่งเดียวที่มนุษย์ไม่ได้เลือกก็คือการมีเสรีภาพติดตัวมาตั้งแต่เกิดซ้ำพเจ้าเห็นว่าในวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมปัจจุบัน กำลังดำเนินไปด้วยความขัดแย้งกับสภาพความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ ก็คือเสรีภาพ ในทุกวันทุกคนมีสิทธิในการตัดสินใจในการเลือกที่จะดำเนินชีวิต ด้านสภาพเศรษฐกิจ วิถีชีวิตสังคมที่กดดัน หรือบีบบังคับชีวิตผู้คนในสังคมไม่ทางตรงก็ทางอ้อม จะทำให้ชีวิตอยู่ในสภาพที่จำยอมในการตัดสินใจที่จะเลือก ทำให้หลายชีวิตเลือกที่จะเดินไปตามวิถีที่ทำให้ชีวิตมีความกดดันหรือถูกบีบบังคับ เกิดสภาวะของการทำลายสถานะเสรีภาพของตัวเองขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นวัตถุชิ้นหนึ่งของสังคม

⁴พินิจ รัตกุล, ปรัชญาชีวิต ซาร์ตร์, ฌอง-ปอล .พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพฯ: สามีญชน, 2540), 81.

บทที่ 3

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนของข้อมูลมีส่วนสำคัญกับตัวข้าพเจ้าในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ไม่ใช่แค่ผลงานในการทำวิทยานิพนธ์เท่านั้น แต่หลายข้อมูลที่ผ่านมาจะสั่งสม สร้างแนวคิด ระบบในการคิด ทั้งเป็นแบบอย่างความรู้ต่างๆ ที่ข้าพเจ้าได้รวบรวมผ่านกระบวนการวิเคราะห์ กระบวนการสังเคราะห์ จนข้อมูลเหล่านั้นกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิต ข้อมูลหลายอย่างที่ได้จากการค้นคว้า การอ่านจากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ต่างๆ ได้สร้างแนวคิด ให้ความรู้ต่างๆ เป็นผลให้ข้าพเจ้าเกิดการเรียนรู้ การวิเคราะห์กับข้อมูล การวิเคราะห์ สนใจต่อความรู้สึกของตัวเองซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งที่ข้าพเจ้าได้คิด ได้พิจารณากับการอ่าน การวิเคราะห์การดำเนินชีวิต การสังเกต ปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ระหว่างผู้คน ระหว่างข้าพเจ้ากับสิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลอย่างไรกับตัวข้าพเจ้าและความรู้สึกของตัวเอง ข้อมูลจากประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต การทดลองกับชีวิต กับผลงาน ประสบการณ์ที่ผ่านมา เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านชีวิตเฉพาะบุคคล ทุกคนมีความแตกต่างทางด้านประสบการณ์ การดำเนินชีวิต ความสนใจการรับรู้ข้อมูลต่างๆ ซึ่งประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหมดของข้าพเจ้าในชีวิตที่ผ่านมา กระบวนการคิดในช่วงเวลานี้ ช่วงวัยนี้ ออกมาเป็นผลงานในชุดนี้

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

จากข้อมูลในการดำเนินชีวิตของข้าพเจ้า การวิเคราะห์ การตั้งคำถามเกี่ยวกับตัวเอง คำถามที่ชัดเจนในตัวข้าพเจ้าเอง ก็คือเรื่องเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เป็นการอาศัยในห้องเช่า พื้นที่สี่เหลี่ยมที่คับแคบ ซึ่งไม่เหมาะในการดำเนินชีวิต อีกทั้งสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในการดำเนินชีวิต ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกถึงความอึดอัด การบีบบังคับ ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมจึงมาอยู่ในที่แบบนี้ เลือกที่จะมาอยู่เองหรือเลือกไม่ได้ มีความจำเป็น ซึ่งความจำเป็น สภาพความจำยอม เป็นสิ่งที่อยู่คู่สังคม วิธีของการเลือกอยู่คู่มนุษย์ จะเลือกได้หรือเลือกไม่ได้ก็ตาม ข้าพเจ้าเกิดความคิดว่ามนุษย์ควรมีเสรีในการเลือกที่จะมีชีวิตที่ดี แต่บ่อยครั้งในการมองไปในการดำเนินชีวิตของผู้คน แม้แต่กระทั่งตัวข้าพเจ้าเองจะสังเกตเห็นการถูกบีบบังคับ การกำหนดขอบเขตให้เดิน ให้เลือก ให้ดำเนินไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ข้าพเจ้าเชื่อว่ามนุษย์มีเสรี แต่บ่อยครั้งเมื่อพิจารณาวิถีของสังคมปัจจุบัน ทั้งการดำเนินชีวิตของตัวเอง คำถามที่ตามมาคือ จริงไหมที่มนุษย์มีเสรีภาพ

ขั้นตอนของการสร้างแบบจำลอง

ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ข้าพเจ้าเริ่มกระบวนการของการทดลอง เพื่อที่จะหารูปแบบของผลงานที่จะออกมา การใช้ตัวเองเป็นสื่อเป็น เป็นความคิดแรกที่เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาที่เกิดผลกระทบต่อตัวข้าพเจ้าเอง ความรู้สึกที่เป็นประสบการณ์ตรง จากสภาพของการดำเนินชีวิตประจำวัน ความรู้สึกอัดอัดจากพื้นที่ของห้อง รวมทั้งสภาพความเป็นอยู่ทำให้เกิดความคิดที่จะใช้พื้นที่สี่เหลี่ยมเข้ามาควบคุมร่างกายของข้าพเจ้า ให้เกิดความรู้สึกแออัด สร้างความรู้สึกไม่สมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างร่างกายและพื้นที่ ทำให้ร่างกายเกิดท่าทางที่ผิดไปจากการดำเนินชีวิตจริงๆ แสดงให้เห็นถึงความรู้สึก ที่แสดงออกมาทางภาษาของร่างกาย ความคิดในเบื้องต้นเกี่ยวกับข้อมูลทำให้ข้าพเจ้าสร้างแบบจำลองขึ้น ด้วยการสร้างกล่องสี่เหลี่ยมขนาดต่างๆ ที่คิดว่ามนุษย์จะดำเนินชีวิตด้วยกิริยาท่าทางในรูปแบบใดบ้าง เช่น การนั่ง การนอน การขดตัว การยืน ฯลฯ ท่าทางในการดำเนินชีวิตประจำวันเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการหาของเขตของพื้นที่สี่เหลี่ยม หรือในการสร้างแบบจำลองก็คือ สี่เหลี่ยมที่มาควบคุมร่างกายในการเข้าไปอยู่ในกล่องสี่เหลี่ยม หรือพื้นที่ในการดำเนินชีวิต ข้าพเจ้าจึงใช้การเคลื่อนไหวในพื้นที่ในการหาท่าทางหรือภาษาของร่างกาย ด้วยการบันทึกด้วยการถ่ายภาพ เพื่อให้ได้รูปแบบท่าทางของร่างกายที่ตรงกับความรู้สึก ขณะที่อยู่ข้างในทำให้ข้าพเจ้าพบว่า การเคลื่อนไหวภายในกล่องเป็นการเคลื่อนไหวที่จะสามารถให้ร่างกายอยู่ในท่าทางที่สบาย สามารถอยู่ภายในได้ แต่ในพื้นที่ๆคับแคบ ทำให้ตัวเองต้องเคลื่อนไหวด้วยความรู้สึกที่ยากลำบาก เคลื่อนไหวได้เพียงบางส่วนจนแทบจะเคลื่อนไหวไม่ได้เลย

การสร้างแบบจำลองเป็นการสร้างภาพของความรู้สึกจริงของข้าพเจ้าเองให้เป็นรูปธรรม อีกทั้งการเข้าไปอยู่ในพื้นที่ของกล่องสี่เหลี่ยมเอง ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความคิดที่สอดคล้องทางด้านความรู้สึกระหว่างการดำเนินชีวิตจริงในสังคมปัจจุบันและพื้นที่จำลองที่ข้าพเจ้าได้สร้างขึ้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร (ภาพประกอบที่ 4) สงวนลิขสิทธิ์

(ภาพประกอบที่ 5)

ขั้นตอนการวางรูปแบบและองค์ประกอบในผลงาน

จากการวิเคราะห์ที่เสนอเรื่องราวความรู้สึกของตนเอง และพูดถึงความเชื่อในมุมมองของตัวเอง ข้าพเจ้าได้ใช้ร่างกายของตัวเองมาพูดถึงความรู้สึก ที่ถูกผลกระทบจากสิ่งแวดล้อม ความเป็นอยู่ที่ทำให้รู้สึกอึดอัด จากการที่อยู่ในพื้นที่คับแคบ

รูปทรงมนุษย์ (ร่างกายของตนเอง) เป็นรูปทรงของชีวิตที่มีความรู้สึกนึกคิด มีจิตใจ มีความต้องการ เป็นรูปทรงของธรรมชาติ อิสระทางด้านความคิด เป็นรูปทรงของการดำรงอยู่แห่งมนุษย์ ในความเชื่อที่ว่า “มนุษย์ที่ดำรงแต่ละยุคสมัย รับรู้และมีประสบการณ์ร่วมกับสังคม”

เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลของสภาพการดำรงอยู่ในห้องสี่เหลี่ยมที่ไม่เหมาะแก่การอาศัยอยู่ของมนุษย์ ที่มีความแออัดคับแคบ ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของข้าพเจ้า รูปทรงของกล่อง ความเป็นสี่เหลี่ยม พื้นที่สี่เหลี่ยมที่จะมากำหนดรูปทรง บีบให้เกิดความรู้สึกอึดอัด เพื่อให้ตรงกับความรู้สึกที่ต้องการแสดงออก

พื้นที่สี่เหลี่ยม การกำหนดพื้นที่สี่เหลี่ยมเพื่อมาจำกัดรูปทรงของมนุษย์ (ตัวเอง) ให้เกิดความรู้สึกถึงการโดนบีบในพื้นที่ของสี่เหลี่ยม เป็นการควบคุมรูปทรงธรรมชาติโดยใช้พื้นที่เรขาคณิต ความเป็นเรขาคณิต ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมา กลับมาควบคุมตัวของมนุษย์เอง ดังเช่นพื้นที่ของห้องสี่เหลี่ยมที่มนุษย์คิดสร้างตึก อาคาร ที่ไม่เหมาะในการดำรงชีวิตของมนุษย์มาให้มนุษย์อาศัย เป็นการจำกัดพฤติกรรมของมนุษย์เอง

เมื่อรูปทรงของมนุษย์ถูกบีบจำกัดในพื้นที่ๆแคบ จะทำให้รูปทรงของมนุษย์เกิดปฏิกิริยาในการอยู่ในพื้นที่ ก็คือเกิดท่าทาง (Action)

ท่าทาง ท่าทางที่เกิดขึ้นของรูปทรงมนุษย์ ที่โดนพื้นที่สี่เหลี่ยมที่กำหนดขึ้นบีบรัด จะทำให้รูปทรงมีการเปลี่ยนแปลงตามขนาดของพื้นที่สี่เหลี่ยม โดยธรรมชาติของมนุษย์ที่อาศัยพื้นที่จะต้องพยายามดิ้นรน เคลื่อนไหว ปรับตัว เปลี่ยนท่าทาง การบิดตัว ก้มคอ อาการของการงอแขน งอขา กล้ามเนื้อที่โดนบีบอัด ปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นเป็นภาษา หรือการสื่อความหมายของร่างกายเมื่อโดนจำกัดพื้นที่ที่ไม่สมดุลย์ในทางกายภาพของมนุษย์ ภาษาของการแสดงออกของความรู้สึก ปฏิกิริยาท่าทางของร่างกายในพื้นที่สี่เหลี่ยม ให้ความรู้สึกของความอัดแน่นของรูปทรงมนุษย์ทำให้ภายในของสี่เหลี่ยมมีความแน่นจากรูปทรงของมนุษย์ ที่โดนบีบเต็มพื้นที่สี่เหลี่ยม ให้ความรู้สึกในระดับหนึ่งซึ่งยังมีองค์ประกอบอีกอย่าง ในผลงานที่ข้าพเจ้ามองว่าช่วยเสริมให้ผลงานชัดเจน ทั้งทางด้านความรู้สึกและความคิดก็คือ บรรยากาศ เป็นการให้น้ำหนักภายในกรอบ และรูปทรงมนุษย์ให้ความสัมพันธ์กัน ข้าพเจ้าได้ใช้บรรยากาศในแบบเหมือนจริง ที่มนุษย์เข้าไปอยู่ในพื้นที่สี่เหลี่ยม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นน้ำหนักดำมืดของน้ำหนักขาว เทา ดำ จากระยะหน้าที่มีแสง ค่อยๆกลืนรูปทรงมนุษย์ให้หายเข้าไปภายในช่องที่ดำมืด บรรยากาศของน้ำหนักจะทำให้รู้สึกถึงความลึก ซึ่งเป็นการ

ลวงมิติของการทำภาพ 2 มิติ ข้าพเจ้าให้ความสำคัญกับองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งจะสามารถสื่อสารกับผู้คนได้ และตรงกับความรู้สึกของข้าพเจ้าในการสื่อความหมายด้วยเช่นกัน

ขั้นตอนการวิเคราะห์ภาษาทางทัศนธาตุ (Visual Element)

ผลงานในชุดวิทยานิพนธ์ "ชีวิตในพื้นที่จำกัด" นี้ จะแสดงออกมาได้ตามจุดประสงค์ ต้องอาศัยทัศนธาตุทางศิลปะเป็นส่วนประกอบสำคัญ ที่จะทำให้การสร้างสรรค์ผลงานมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเป็นองค์ประกอบหลักในการแสดงออกทางทัศนศิลป์ ทัศนธาตุที่ข้าพเจ้าใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานพอวิเคราะห์แยกแยะได้ดังนี้

1 รูปทรง (Form)

เป็นส่วนสำคัญและเป็นโครงสร้างหลัก แสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ รูปทรงมนุษย์ (Figure) ในลักษณะรูปแบบเหมือนจริง (Realistic) มีร่างกายที่เปลือยเปล่า แสดงให้เห็นอวัยวะของร่างกาย เช่น ศรีระ ลำตัว แขน ขา ฯ เป็นรูปทรงที่ใช้แบบจำลองมาจากตัวเอง จากการเคลื่อนไหวท่าทางในพื้นที่สี่เหลี่ยมขนาดต่างๆ เป็นท่าทางที่บิดเบือนไปจากธรรมชาติ ของการใช้ชีวิตจริง เป็นรูปทรงของมนุษย์ที่ถูกจำกัดพื้นที่ และแปรเปลี่ยนรูปทรงไปตามสภาพของพื้นที่เท่าที่มีอยู่อันจำกัด

(ภาพประกอบที่ 6)

2 พื้นที่ว่าง (Space)

พื้นที่ว่างในผลงานซ้ำพเจ้า สามารถแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ

2.1 พื้นที่ว่างภายใน เป็นพื้นที่ ที่แสดงสภาพจิตใจที่จำลองความคิดมาจากที่อยู่อาศัย คือพื้นที่สี่เหลี่ยมที่บรรจุรูปทรงมนุษย์ไว้ภายใน เป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมที่มีขนาดต่างๆกัน ที่ใช้ในการจำกัดความมีชีวิตของมนุษย์ที่อยู่ภายใน ให้ความรู้สึกที่มั่นคง และแออัดในพื้นที่

2.2 พื้นที่ว่างภายนอก เป็นพื้นที่ ที่มีความว่างเปล่าของพื้นที่กระดาด เพื่อแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้ง ของพื้นที่ภายในและภายนอก และเพื่อสร้างมิติของความเป็นช่องลึกเข้าไป คล้ายลักษณะของกำแพงที่มีช่องหน้าต่าง พื้นที่ว่างภายนอกจึงเป็นลักษณะของการใช้สัญลักษณ์ หรือความหมายในสิ่งที่ไม่มี

(ภาพประกอบที่ 7)

3 พื้นผิว (Texture)

พื้นผิวในผลงานมีลักษณะแบบเหมือนจริง ร่วมกับการแสดงออกของความรู้สึก พื้นผิวที่ชัดเจนในผลงานเป็นการสร้างพื้นผิวของรูปทรงมนุษย์ มีทิศทาง และความเข้ม-อ่อน ตามลักษณะของแสง และทิศทางกล้ามเนื้อของรูปทรงมนุษย์

พื้นผิวของมนุษย์ให้ความรู้สึกที่มีชีวิต อ่อนนุ่ม อันตรายหากชีวิตถูกทำร้าย พื้นผิวของมนุษย์ขัดแย้งและตรงข้ามกับพื้นผิวของกล่องสี่เหลี่ยมที่มีผิวเป็นวัตถุแข็ง หยาบ เป็นปูนหรือซีเมนต์

(ภาพประกอบที่ 8)

อน
NE
755
0634
2545

4 เส้น (Line)

เส้นในผลงานของข้าพเจ้าแสดงออกในลักษณะของการวาดเส้น (Drawing) ในการตอบ
ได้ความรู้สึกลงบนรูปทรงมนุษย์ เส้นที่ใช้ในผลงานมี 2 ลักษณะ

4.1 เส้นที่กำหนดขอบเขตของรูปทรงมนุษย์ เป็นเส้นรอบนอกสร้าง ความชัดเจนของรูป
ทรงและรายละเอียดรอบนอก เพื่อแยกระหว่างพื้นที่ของช่อง และรูปทรงมนุษย์

4.2 เส้นที่ใช้ควบคุมโครงสร้าง และทิศทางของกล้ามเนื้อ เป็นเส้นที่สร้างบนรูปทรงคน
เป็นเส้นที่แสดงออกผ่านการตอบโต้ระหว่างแสงเงา และทิศทางของกล้ามเนื้อ เพื่อให้เกิดปริมาตร
(Volume) มีชีวิตและอ่อนนุ่ม ความหนัก-เบา ในการใช้เส้นขึ้นอยู่กับทิศทางของแสง และเงาที่ตก
กระทบรูปทรง

(ภาพประกอบที่ 9)

5 น้ำหนัก (Value)

เป็นการสร้างบรรยากาศโดยรวมในผลงาน มีความสำคัญในการสร้างความรู้สึกให้เกิดขึ้น ในการใช้น้ำหนักภายในภาพ เป็นไปตามธรรมชาติ ที่แสงกระทบตกระทบเข้าไปในที่ลึก และตกระทบบนรูปทรงมนุษย์ ทำให้รู้สึกถึงความลึกเข้าไปในความมืด และยังใช้น้ำหนักในการสร้างปริมาตรกล้ามเนื้อ มีการควบคุมการใช้ปริมาณของแสง น้อยกว่าการใช้เงา ซึ่งทำให้ผลงานเกิดความรู้สึกที่ดูหม่นหมอง น่าสะพรึงกลัว

(ภาพประกอบที่ 10)

6 สี (Colour)

ในผลงานข้าพเจ้าใช้สีในลักษณะ สีเดียว (Monochrome) คือ ขาว-เทา-ดำ ภายในภาพ เพราะผลงานต้องการเน้นให้เห็นถึงความรู้สึกด้านลบ ของการถูกกระทำ เป็นสีที่ช่วยเสริมให้ความรู้สึก และรูปแบบผลงานมีความกลมกลืนและชัดเจนขึ้น การใช้สี Monochrome ทำให้ภาพดูนิ่ง มีสมาธิและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

(ภาพประกอบที่ 11)

ขั้นตอนการทำภาพร่างผลงาน

การทำภาพร่างเป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการช่วยสร้างภาพให้มีความสมบูรณ์ตรงตามความรู้สึก โดยเฉพาะเรื่องของบรรยากาศภายในภาพ

จากขั้นตอนของการทำแบบจำลอง ข้าพเจ้าได้เลือกภาพถ่ายลักษณะท่าทางของร่างกายที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกแออัด นำไปขยายแบบให้เท่าขนาดจริงของพื้นที่ของกล่องด้วยวิธีการถ่ายเอกสาร เพื่อความรู้สึกที่ชัดเจน จากแบบที่ขยายแล้วจะมีขนาดสัดส่วนที่ชัดเจน ข้าพเจ้าได้ใช้วิธีการของการวาดเส้น (Drawing) ในการแทนค่าความคิด ความรู้สึก เป็นการตอบโต้ทางความรู้สึกกับรูปทรงของร่างกาย สัดส่วนของร่างกาย พร้อมทั้งรายละเอียดต่างๆจะต้องมีความถูกต้องก่อนที่จะนำไปขยายผลงาน และการสร้างบรรยากาศภายในภาพจะต้องทำให้รู้สึกอึดอัด และร่างกายจะต้องลึกเข้าไปในมิติของพื้นที่สี่เหลี่ยม การวาดเส้นเป็นวิธีการที่สามารถสร้างความรู้สึกเหล่านี้ได้ เป็นการตอบโต้โดยตรงระหว่างอารมณ์และความคิด

ขั้นตอนในการสร้างสรรค์และเทคนิคในการสร้างแม่พิมพ์

ในขั้นตอนของการสร้างสรรค์ผลงานในชุดนี้ ข้าพเจ้าให้ความสนใจในการใช้ภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio) ในการตอบสนองอารมณ์ ความรู้สึก จินตนาการและความคิด ด้วยคุณลักษณะของการผลิตภาพลงบนกระดาษ คุณลักษณะของการสร้างภาพจากร่องลึก ที่สามารถตอบสนองความรู้สึก ถึงการอัดแน่นของกระดาษและแม่พิมพ์ การสร้างน้ำหนักขาว-ดำ บรรยากาศภายในงาน ลักษณะของพื้นผิวที่เกิดขึ้นจากแม่พิมพ์กัดกรวด (Etching) ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของเทคนิคภาพพิมพ์โลหะ (Intaglio) ที่แตกต่างจากเทคนิคอื่น การพัฒนาทางด้านเทคนิค การค้นคว้าทดลองหาความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ได้ผลตามความต้องการที่จะแสดงออกตามความคิดที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด ด้วยคุณลักษณะเฉพาะของกรรมวิธีนี้ ซึ่งประกอบด้วย

1. Hard Ground
2. Soft Ground
3. Aquatint
4. Burn
5. Dry Point

ภาพพิมพ์โลหะเป็นเทคนิคที่รวมคุณลักษณะทางกายภาพที่น่าสนใจหลายประการ ถ้านำลักษณะเด่นของวิธีการมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้สัมพันธ์กับรูปแบบและความรู้สึก ผลงานก็必将มีความชัดเจน ซึ่งในผลงานของข้าพเจ้าได้นำเทคนิคมาใช้ ตามขั้นตอนดังนี้

1. Hard Ground เป็นเทคนิคการสร้างเส้นด้วยการเคลือบวานิชดำ บนเพลทสังกะสี แล้วขูดขีดด้วยเหล็กปลายแหลม (Needle) เพื่อเปิดเนื้อสังกะสีแล้วนำไปแช่ในอ่างน้ำกรด เพื่อให้กรดกัดเฉพาะรอยที่ขูดเปิดเนื้อเพลท การกำหนดน้ำหนักของเส้น จากความลึกของการกัดของกรด ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการแช่น้ำกรด

ในผลงานข้าพเจ้าใช้เทคนิค Hard Ground ในการขึ้นรูป เพื่อกำหนดรูปทรงของคนให้ชัดเจน เพื่อแยกให้เห็นขอบเขตของรูปทรงคน เพื่อแยกความแตกต่างของรูปทรงที่อยู่ในน้ำหนักเข้ม และยังใช้สร้างน้ำหนัก (Value) ในรูปทรงคน และน้ำหนักของบรรยากาศภายในผลงานทั้งหมด

2. Soft Ground เป็นเทคนิคที่ใช้ขี้ผึ้งผสมวานิช ในการเคลือบบนผิวหน้าของเพลท คล้ายกับวานิชดำแต่มีความอ่อนตัวมากกว่า สามารถขูดขีดด้วยวัสดุที่อ่อนนุ่ม สามารถสร้างร่องรอยจากการกดทับได้

ข้าพเจ้าใช้กระบวนการของ Soft Ground ในการสร้างผิวของรูปทรงคน เพื่อช่วยให้รูปทรงมีความซับซ้อนภายในน้ำหนัก (Value) ของรูปทรงคน และเพื่อกำหนดทิศทางของกล้ามเนื้อของรูปทรงคนให้มีความจริงจังขึ้น

3. Aquatint เป็นเทคนิคการสร้างน้ำหนัก โดยการโรยผงแอสฟัลดั้มเคลือบลงบนผิวของเพลท โดยใช้ความร้อนให้ผงที่เคลือบละลายยึดกับแผ่นเพลท แล้วนำไปกัดกรด และสร้างน้ำหนักด้วยการขีด การกั้นด้วยวานิชดำ หรือดินสอไข ซึ่งตัวน้ำหนักจะดำมากน้อยขึ้นอยู่กับระยะเวลาของการแช่น้ำกรด

ข้าพเจ้าใช้เทคนิค Aquatint ในการสร้างน้ำหนักทั้งภาพ ซึ่งผลที่ได้คือ ช่วยในการทำน้ำหนัก (Value) ของรูปทรงคน และบรรยากาศโดยรวมภายในงาน ให้มีความสัมพันธ์กันทั้งภาพ

4. Burn เทคนิคการลบ เป็นกระบวนการที่ใช้กระดาษทรายขัดเหล็ก และเครื่องมือ Burnisher ในการทำ Mezzotint ในการขัดแสงให้มีน้ำหนักขาว เทา ตามน้ำหนักมือและการซ้ำในการขัด

เทคนิคนี้ข้าพเจ้าทำหลังจากเพลทผ่านกระบวนการเทคนิค Aquatint แล้ว เพลทที่ได้จะมีน้ำหนักเข้ม (ดำ) แล้วจึงใช้กระบวนการในการลบ-ขัด บริเวณที่ต้องการให้เกิดแสง เทคนิคนี้จะทำให้ภาพมีน้ำหนักของแสงที่ชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะตัวคน จะมีความนุ่มนวลด้วยผลของการขัด และจะทำให้มีความรู้สึกของผิวคนยิ่งขึ้น

5. Dry Point เทคนิคที่ใช้เหล็กปลายแหลม (Needle) ขุดลงบนแม่พิมพ์โดยตรง ความลึก ตื้น บาง ตามแรงในการกดของน้ำหนักมือ ผลที่เกิดจะมีลักษณะของเส้น และให้น้ำหนักอ่อน หรือ เข้ม ให้แก่ผลงาน

เป็นเทคนิคสุดท้ายที่ใช้ในผลงาน เพื่อให้ผลงานมีความชัดเจนในรายละเอียดมากยิ่งขึ้น เพราะในกระบวนการขีด จะใช้ในการทำน้ำหนักทั้งภาพโดยรวม แต่ไม่สามารถถลึงลึกของรายละเอียดได้เท่าที่ควร โดยเฉพาะ ข้อมือ ข้อศอก นิ้วมือ นิ้วเท้า ฯ คือส่วนที่เป็นรายละเอียดที่ต้องการความชัดเจน

ในการนำเทคนิคต่างๆเหล่านี้มาใช้ในผลงาน มีความสำคัญต่อข้าพเจ้า เพราะแต่ละเทคนิคมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ข้าพเจ้าใช้การทดลอง ค้นคว้า เปลี่ยนแปลงกระบวนการเพื่อผลของการเปรียบเทียบหาความแตกต่าง ในกระบวนการของเทคนิคแต่ละประเภท เพื่อให้เกิดผลที่สอดคล้อง สัมพันธ์กับ รูปแบบ เนื้อหา และแนวความคิด

ขั้นตอนการพิมพ์ผลงาน

ก่อนที่จะเริ่มขั้นตอนในการพิมพ์ผลงาน จะต้องมีกรพิมพ์ตรวจสอบก่อนที่จะพิมพ์จริง ขั้นตอนนี้มีความสำคัญ เพื่อที่จะให้ผลงานไม่เกิดความผิดพลาด และมีความสมบูรณ์ของผลงาน

ในการพิมพ์ผลงานของข้าพเจ้าจะให้ความสำคัญไปที่พื้นที่ว่างของกระดาษ เพราะพื้นที่ว่างเป็นอีกส่วนที่ข้าพเจ้ากำหนดให้มีความสำคัญต่อรูปแบบของผลงาน พื้นที่ว่างของเนื้อกระดาษ ต้องมีความเหมาะสมกับพื้นที่ของสีเหลือง พื้นที่ว่างของเนื้อกระดาษที่เป็นสีขาว เป็นพื้นที่ว่างที่ทำให้เกิดความรู้สึกถึงความเปล่า สร้างความรู้สึกตรงกันข้ามกับพื้นที่สีเหลืองที่อัดแน่นของรูปทรงคน ความขัดแย้งระหว่างพื้นที่ภายใน และพื้นที่ภายนอกช่วยทำให้ผลงานของข้าพเจ้ามีความชัดเจนขึ้น ในการพิมพ์ผลงานจะต้องมีความระมัดระวัง และการกะเกณฑ์ตำแหน่งของแม่พิมพ์ และตำแหน่งของกระดาษที่เหมาะสม และระมัดระวังข้อผิดพลาด เพราะพื้นที่กระดาษในผลงานของข้าพเจ้าเป็นส่วนหนึ่งของความคิดและความรู้สึก ไม่ได้เป็นเพียงกรอบของผลงาน

บทที่ 4

การพัฒนาและการคลี่คลายผลงาน

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้า การวิเคราะห์ พัฒนา ปรับปรุงผลงานเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้ผลงานสื่อสารได้ตรงตามเป้าหมาย มีความชัดเจนขึ้น อีกทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนา ทั้งทางด้านความคิด และทักษะความชำนาญ ในการพัฒนาและคลี่คลายผลงานของข้าพเจ้าแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะ คือ

ผลงานระยะที่ 1 ผลงานเตรียมวิทยานิพนธ์ (2543-2544)

ผลงานระยะที่ 2 ผลงานวิทยานิพนธ์ (2544-2545)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ระยะที่ 1 ผลงานเตรียมวิทยานิพนธ์ (2543-2544)

ผลงานในระยะนี้ของข้าพเจ้า เป็นการเริ่มสนใจในการใช้ร่างกายเป็นสื่อในการตอบสนองความรู้สึกภายในต่อการสังเกตสิ่งแวดล้อมในการดำเนินชีวิตของตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานความคิดเดิมของข้าพเจ้าในการทำงานศิลปะ การใช้ร่างกายเพื่อที่จะสื่อสารถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยตรงต่อตัวเอง ที่เกิดผลกระทบจากสภาพความเป็นอยู่ (ห้องเช่า) ที่ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกอึดอัด รู้สึกถึงการโดนจำกัดพื้นที่

แนวความคิดแรกเริ่มในการสร้างงาน ข้าพเจ้าให้ความสำคัญต่อร่างกายและความเป็นกล่องที่เป็นการสรุปรูปแบบจากที่มาของความคิด ปัญหาที่พบในขณะสร้างสรรค์ผลงาน คือ การปรับเปลี่ยนรูปแบบจากที่ข้าพเจ้าเคยใช้สื่ออื่นๆ มาเป็นร่างกายในการเสนอความรู้สึก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเทคนิคเพื่อที่จะให้มีความสัมพันธ์กับรูปทรงของร่างกาย เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องใช้ระยะเวลาในการทดลอง ให้ได้ความรู้สึกที่ต้องการ ในการใช้ร่างกายมีข้อจำกัดในการแสดงออกในเรื่องของ กายวิภาคของร่างกาย ความถูกต้องของกล้ามเนื้อและรายละเอียดต่างๆ เป็นสิ่งที่ข้าพเจ้าต้องใช้การสังเกตเพิ่มขึ้น ทั้งการเลือกท่าทางของร่างกายที่โดนจำกัดพื้นที่มาใช้ ข้าพเจ้ายังให้ความสำคัญในท่าทางของการเคลื่อนไหวของร่างกายมากกว่าท่าทางที่ทำให้รู้สึกถึงความอึดอัด ปัญหาอีกอย่างคือเรื่องของความเป็นกล่อง ที่ข้าพเจ้าพยายามที่จะให้เป็นกล่องที่มีพื้นผิวของคนกริต ในความต้องการนี้ข้าพเจ้าได้ทำการทดลองเทคนิคต่างๆ เพื่อให้ได้พื้นผิวของคนกริต ในงานช่วงนี้จะเห็นว่าข้าพเจ้ายังไม่สามารถสร้างพื้นผิวที่มีความสมจริงได้

ผลงานในช่วงระยะนี้ มีผลงาน 2 ชุด จะเห็นได้ถึงการเปลี่ยนแปลงแรกที่เกิดขึ้นจากชุดที่ 1 ที่การนำเสนอร่างกายที่มีการปกปิดด้วยเสื้อผ้า ซึ่งข้าพเจ้าต้องการให้ร่างกายมีความสัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิตจริงให้มากที่สุด ผลงานในชุดที่ 2 ข้าพเจ้าได้เปลี่ยนแปลงแนวคิด ในการเสนอร่างกายจากที่ร่างกายมีเสื้อผ้าปกปิด มาเป็นร่างกายที่เปลือยเปล่า ที่เปิดให้เห็นผิวของคน ให้เห็นธรรมชาติจริงๆ ของร่างกาย ร่างกายที่เปลือยเปล่าเป็นธรรมชาติที่ติดตัวมาของมนุษย์ พร้อมกับจิตใจที่มีความรู้สึกนึกคิด จากความเชื่อที่ว่า “สภาพความเป็นธรรมชาติของมนุษย์คือเสรีภาพ”

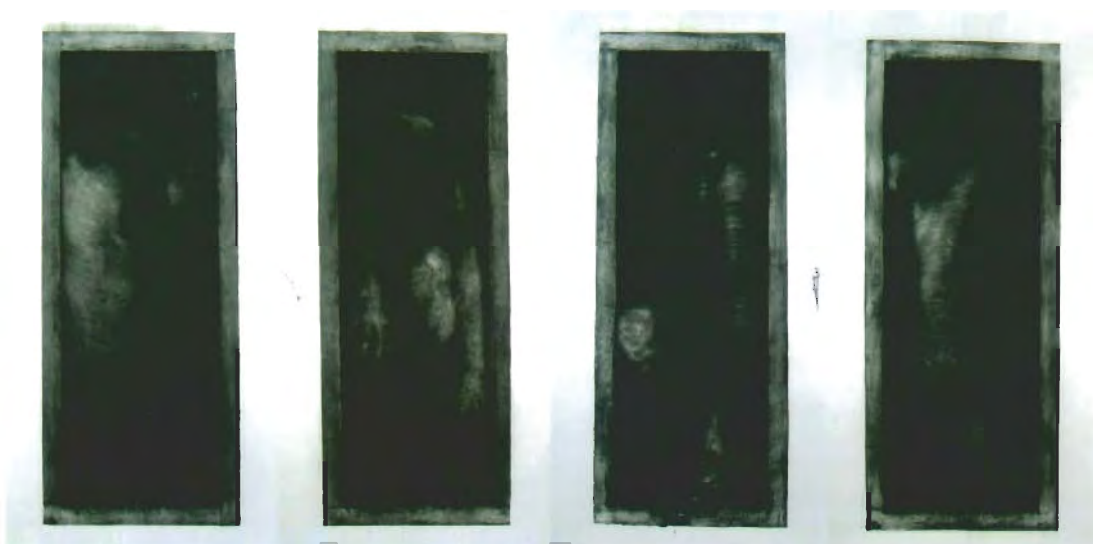
ภาพประกอบที่ 12

"Life in limited space 1" 2001

Etching

140 x 210 cm

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพประกอบที่ 13

"Life in a limited space 2" 2000

Etching

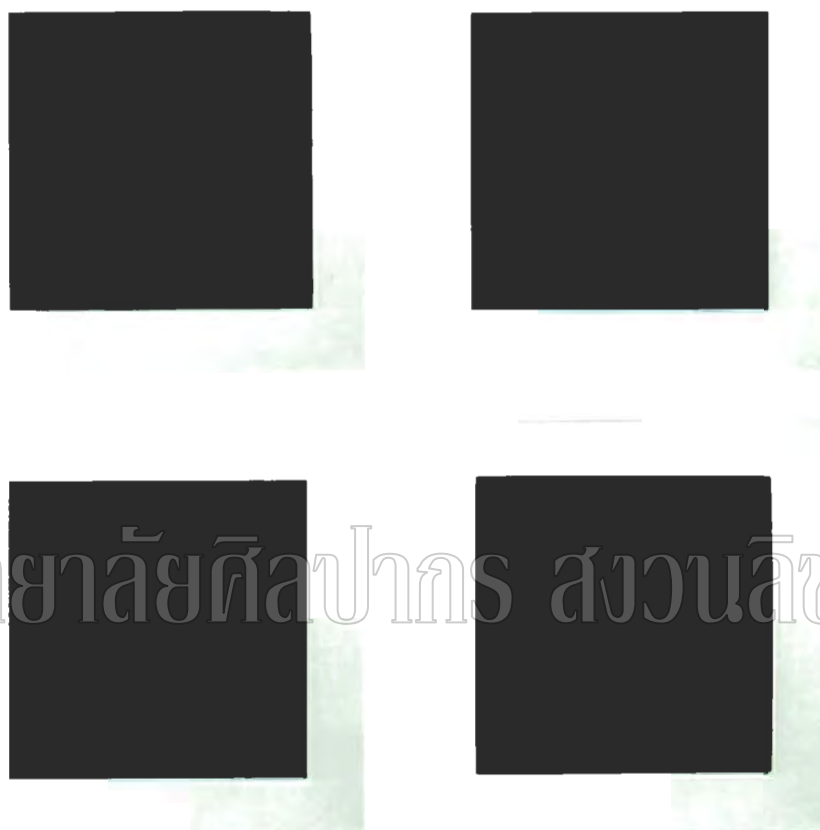
100 x 280 cm

ผลงานระยะที่ 2 ผลงานวิทยานิพนธ์ (2544-2545)

ผลงานในช่วงระยะวิทยานิพนธ์ เป็นผลงานที่พัฒนาต่อเนื่องจากผลงานเตรียมวิทยานิพนธ์ โดยการพัฒนาด้านความคิด และพัฒนารูปแบบจากปัญหาที่พบ ให้มีความสมบูรณ์

การพัฒนาผลงานในระยะนี้ ข้าพเจ้าได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบจากการใช้รูปทรงของกล่อง ในการจำกัดรูปทรงของร่างกาย เป็นพื้นที่ของสี่เหลี่ยมที่มีลักษณะเป็นนามธรรมและให้ความรู้สึกทางด้านจิตใจมากขึ้น ผลงานระยะนี้ข้าพเจ้าได้ให้ความสำคัญต่อพื้นที่ว่างทั้งภายในและภายนอกที่มีความรู้สึกขัดแย้งกัน พื้นที่ภายนอกคือพื้นที่ของเนื้อกระดาษที่ว่างเปล่า และพื้นที่ภายในคือพื้นที่สี่เหลี่ยมที่จำกัดและบีบรัดรูปทรงคน เป็นพื้นที่ของจิตใจ ให้ความรู้สึกภายในที่ข้าพเจ้าต้องการ ให้ความชัดเจนของการแสดงออกกระทบผู้คนมากขึ้น

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพประกอบที่ 14

"Life in a limited space 3" 2001

Etching

140 x 140 cm

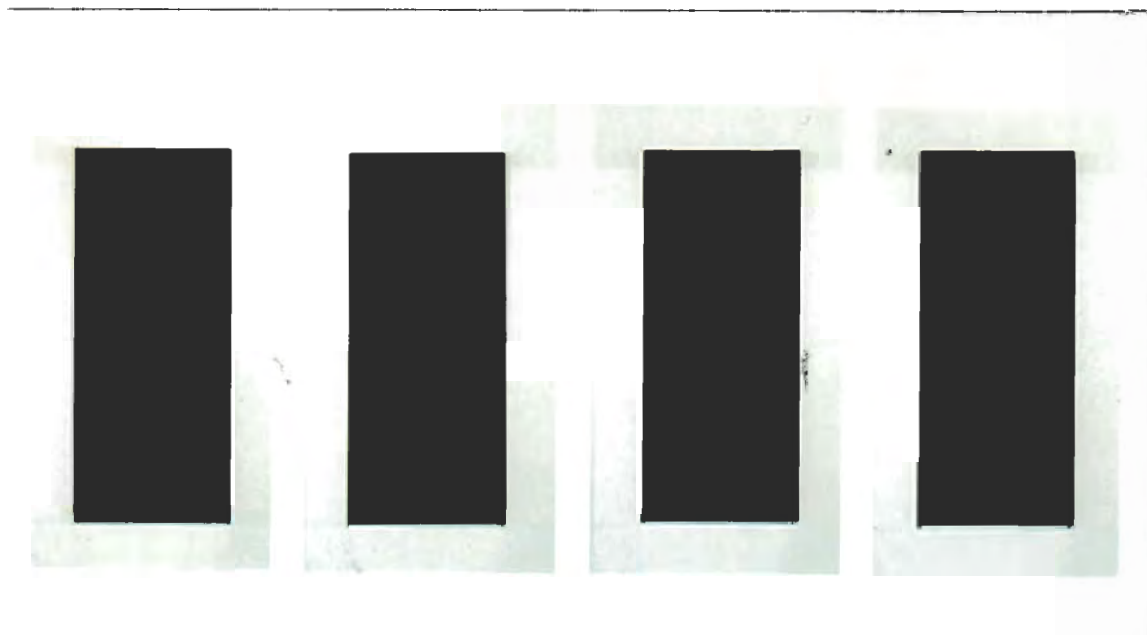
ภาพประกอบที่ 15

"Life in a limited space 4" 2001

Etching

198 x 240 cm

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

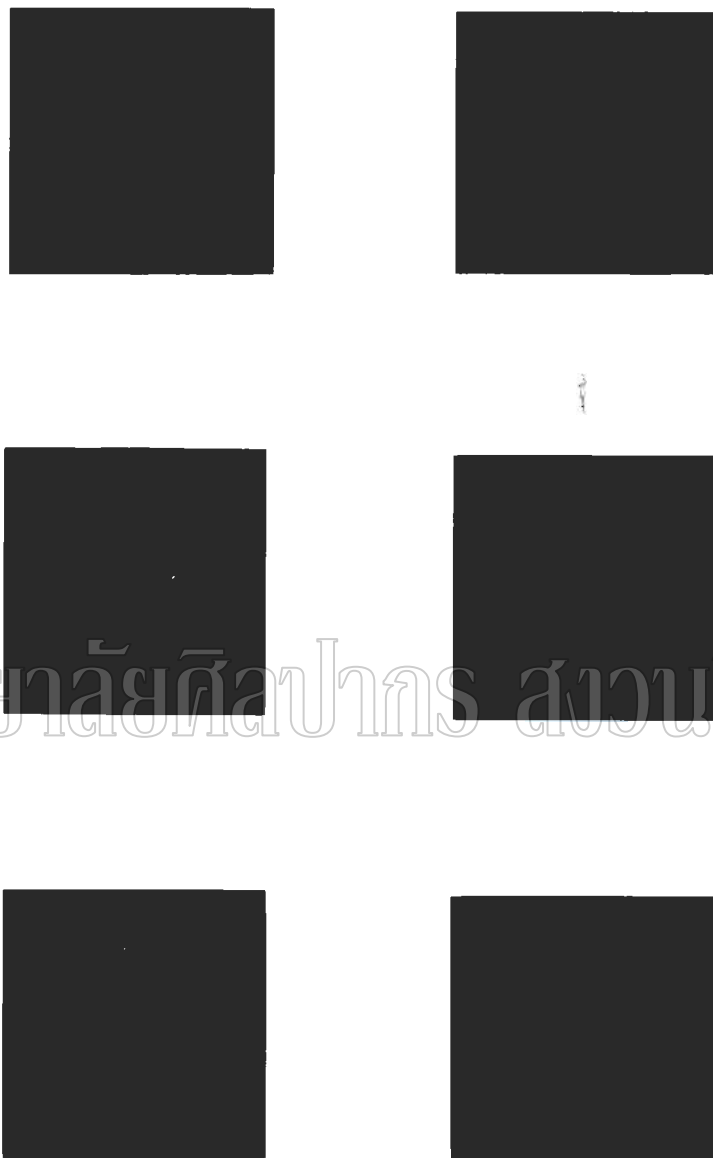
มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพประกอบที่ 16

"Life in a limited space 5" 2002

Etching

98 x 240 cm

ภาพประกอบที่ 17

"Life in a limited space 6" 2003

Etching

120 x 180 cm

บทที่ 5

สรุปผลการสร้างสรรค์

ผลงานวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ “ชีวิตในพื้นที่จำกัด” (Life in Limited Space) เป็นผลงานที่ข้าพเจ้าได้นำเสนอออกมาจากประสบการณ์จริงของข้าพเจ้า ในการดำเนินชีวิตในสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการสำรวจและตั้งคำถามต่อตัวเองและสิ่งแวดล้อมรอบข้าง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ที่มีผลกระทบต่อตัวข้าพเจ้าเอง

ในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้า ได้ให้ความสำคัญในความเชื่อว่า ผลงานจะต้องมีความสัมพันธ์และเดินไปเคียงคู่กับชีวิตของข้าพเจ้าเอง เป็นผลทำให้ผลงานเริ่มคิดจากการใช้ตัวเองเป็นหลักในการแสดงออก ผลงานจะส่งผลให้เห็นถึงชีวิตและวิถีของคนๆหนึ่งที่ดำรงอยู่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมกับอีกหลายๆคนที่มีประสบการณ์คล้ายคลึงกัน

จากผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชีวิตของข้าพเจ้า ทำให้ข้าพเจ้าตระหนักถึงปัญหาที่แอบแฝงในสังคม และทำให้ชีวิตตัวเองมีความระมัดระวัง-สังเกตสิ่งรอบข้าง ตั้งคำถาม ทำความเข้าใจต่อปัญหาบางประการ คือ อิทธิพลของสภาพแวดล้อม ในสังคมเมืองมีผลต่อพฤติกรรมและจิตใจของมนุษย์ ซึ่งอิทธิพลของสังคมในทุกวันนี้คือผลงานของโลกวัตถุนิยม (Materialism) ที่มีเป้าหมายคือพัฒนาวัตถุ โดยสิ่งที่จะให้ความสำคัญทางด้านจิตใจ ข้าพเจ้าพบว่า การดำรงชีวิตในสังคมเมืองนั้นหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จะต้องถูกอิทธิพลต่างๆ จากสิ่งแวดล้อมของเมืองบั่นทอนความเป็นมนุษย์ลง โดยเฉพาะเรื่องของอิสระเสรีในการเลือกเป็นสิ่งที่ผู้คนค่อยๆสูญเสียไป จากการเข้าสู่สังคมเมือง

ในผลงานศิลปนิพนธ์นี้เป็นการสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดความคิดพิจารณา และเป็นจุดเริ่มต้นของปัญหา เพื่อช่วยให้ข้าพเจ้าและผู้ชมผลงานศิลปะของข้าพเจ้าได้เข้าใจในความเป็นไปของค่านิยมทางวัตถุในยุคสมัยเทคโนโลยีและบริโภคนิยม และรู้เท่าทันได้โดยไม่ต้องทำลายธรรมชาติของตนเอง และหลงไปตามกระแสของวัฒนธรรมยุคใหม่โดยไม่รู้ตัว

ในเอกสารประกอบศิลปนิพนธ์นี้แสดงให้เห็นถึงระเบียบระบบในการสร้างสรรค์ผลงาน เริ่มตั้งแต่ความเป็นมา จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ ขอบเขตของการสร้างสรรค์ อิทธิพลและทัศนคติในการสร้างสรรค์ผลงาน ตลอดจนการสรุปการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ทั้งหมดนี้ นับเป็นช่วงเวลาที่มึนค้ำ และความสำคัญที่สอนให้ข้าพเจ้าได้เข้าถึงจุดมุ่งหมายของการสร้างสรรค์ อันเป็นประโยชน์ต่อการทำงานศิลปะของข้าพเจ้าต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

กัจจกร สุนพงษ์ศรี. ศิลปะสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.

ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันตกุล. เผยแพร่ร่างกาย : ทดลองมองร่างกายในศาสนา ปรัชญาการเมือง ประวัติศาสตร์ ศิลปะ และมานุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2541.

ปานทิพย์ ประเสริฐสุข. ปรัชญาเอกซิเตนเซียงลิสต์ (ปรัชญาอัตถิภาวนิยม). กรุงเทพมหานคร : หจก อรุณการพิมพ์, 2526.

พินิจ รัตนกุล. เรียบเรียง. ปรัชญาชีวิต ชาร์ลส์ ฌอง-ปอล. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สามัญชน, 2540.

สันต์ สุวัจนราภินันท์. "Exposed: The Victorian Nude." Art 4D 79 (กุมภาพันธ์ 2545): 28.

อานนท์ อภากริมย์. ลักษณะสังคมและปัญหาสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2517.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล : นาย อาคม เส็งยมวิบูล
- เกิด : 28 พฤศจิกายน 2518
- ที่อยู่ : 135 ถ.สหพัฒนา ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ยโสธร 35000
- การศึกษา : วิทยาลัยอาชีวศึกษาเสาวภา สาขาวิชาจิตรศิลป์
ศิลปบัณฑิต สาขาวิชาภาพพิมพ์ คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการแสดงผลงาน

- 2538 : การแสดงศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ของบริษัทโตชิบา(ประเทศไทย) ครั้งที่ 7
- 2539 : การแสดงผลงานนักศึกษา คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร , กรุงเทพฯ
- 2540 : การแสดงศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ของบริษัทโตชิบา(ประเทศไทย) ครั้งที่ 9
การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัย ของธนาคารกสิกรไทย 2540, กรุงเทพฯ
ร่วมแสดงนิทรรศการ “Print from Graphic Art Classes” ของนักศึกษาศาวิชาภาพ
พิมพ์ คณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ
- 2541 : การแสดงศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ของบริษัทโตชิบา(ประเทศไทย) ครั้งที่ 10
การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัย ของธนาคารกสิกรไทย 2541, กรุงเทพฯ
การแสดงนิทรรศการศิลปนิพนธ์ ของนักศึกษาคณะจิตรกรรมฯ มหาวิทยาลัยศิลปากร ,
กรุงเทพฯ
- 2542 : การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 45 , กรุงเทพฯ
การแสดงศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ของบริษัทโตชิบา (ประเทศไทย) ครั้งที่ 11
- 2543 : การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 46 , กรุงเทพฯ
การแสดงศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ของบริษัทโตชิบา (ประเทศไทย) ครั้งที่ 12
การแสดงศิลปกรรมร่วมสมัย ของธนาคารกสิกรไทย 2543, กรุงเทพฯ
- 2544 : การแสดงศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ของบริษัทโตชิบา(ประเทศไทย) ครั้งที่ 13
- 2545 : การแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 48 , กรุงเทพฯ
การแสดงศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ของบริษัทโตชิบา (ประเทศไทย) ครั้งที่ 14
ร่วมแสดงในนิทรรศการกลุ่ม “Trapped” ณ. 388 Café, Art Space, กรุงเทพฯ

เกียรติประวัติ

- 2543 : “รางวัลพิเศษ” การแสดงศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ของบริษัท โตชิบา
(ประเทศไทย) ครั้งที่ 12
- 2544 : “รางวัลพิเศษ” การแสดงศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ของบริษัท โตชิบา
(ประเทศไทย) ครั้งที่ 13
- 2545 : “รางวัลดีเด่น” การแสดงศิลปกรรม “นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต” ของบริษัท โตชิบา
(ประเทศไทย) ครั้งที่ 14

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์